

rosszalná, ha az iskola sajátos követelményrendszerrel állítana a gyermekek elé (még az iskolai díszegyenruha előírása is akadályokba ütközik).

A program alkalmazására egyedül a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében látok lehetőséget (no meg az osztályfőnöki munkában, bár ez – az egész nevelés programozásából kiszakítva, bizonyára kiváltja a szolgáltató szemöldökráncolásokat maga ellen). A tehetségkutatás – és gondozásban, a felzárkóztatásban, korrekciós tevékenységekben, célirányos szabadidős szervezésben a legtágabb a mozgási tér, ha túlnézünk két akadályoztató tényezőn: az anyagi korlátokon és a tanári érdektelenségen. (Nem mentesség ugyan, de el kell mondanom: ha lehetőség lenne a pedagógusok anyagi javadalmasására, másképp is lehetne. Akkor talán nem kellene magánórákból, földművelésből, üzletelésből megélnünk, s arra figyelhetnénk, ami nemcsak a munkánk, hanem a dolgunk is.) Sokkal komolyabb nehézség az, hogy hiányzik az iskolapszichológus, a rajztanár, az elhivatott zenetanár iskolánkból! Ettől eltekintve, ezt a tevékenységet rendszerbe lehetne és kellene foglalni s az ilyenirányú munkának érzésem szerint akár máris neki lehetne foggni. Az egységes pedagógiai akarat győzedelmeskedhetne még akkor is, ha az oktatási-nevelési program nem alakult, csak körvonalazódó. Egyre pontosabban látjuk, mi a dolgunk: a hagyományőrzés, a kisvárosi lét korlátainak leküzdése, a nagyvilágra való tekintés lehetőségének biztosítása a művészetek útján, a társkapcsolatok kialakítását célzó képességek fejlesztése. Tudhatjuk ezt annál is inkább, mert iskolai életünknek jellemző és sajátos tevékenységei vannak. Hadd említsem az iskolai év hagyományrendszerét, melyhez hasonlóval más iskolában nem találkoztam: gólyabál, regutabál, világítás Mindenszentekkor a tanársíroknál, nagykorúsítás, diákszilveszter, bentlakók félévi értékelője, karnevál, szülőnevelő találkozó, iskolahét, majd az évet záró ballagás és évszáró.

Érdekes és tanulságos lenne meghatározni viszonyulásunkat a fegyelmi kérdésekhez. Elsősorban talán nem is a diákproblémákra gondolok itt, hanem a testület fegyelmére, illetve fegyelmetlenségére. Olyan gond ez, amelyhez senki sem mer hozzányúlni. Maga a vezetés is rosszalló fejcsóválásokkal intézi el az ismétlődő kihágásokat vagy etikai problémákat. Milyen jó lenne együtt gondolkodni, együtt épülni mindannyiunk javára!

Teljességben hiányzik a pedagógiai koncepció a nemzetközi kapcsolatok megerősítéséből és ápolásából is. Meg kell állapítanom, hogy a kapcsolatteremtés esetleges, sokkal inkább a magánemberi relációknak van szerepe benne, mint egy jól átgondolt célrendszernek. Az adok-kapok etikája korántsem érvényesül ezekben a kapcsolatokban, holott állítom, nekünk is lenne nyújtánivalónk határokon túli kollégáinknak. Milyen jó lenne egyszer már asszisztálni egymás óráin, és – miért ne? – átadni egymásnak egy-egy hétre osztályainkat! Azt hiszem, kölcsönösen nyernénk a tapasztalatokból.

A reflexiók veszedelmesen készülődnek átcsapni az alkalmazott pedagógia vizeire. Visszateszem hát az Iskolakultúrát az olvasópolcra. Ide, a kezem ügyébe, hiszen sokszor fogok még utánányúlni.

ILLYÉS IZABELLA

XV. Öveges József Emlékverseny

A tatai Eötvös József Gimnázium fizika és matematika munkaközössége – egykori tanárára emlékezve – tizenötödik alkalommal rendezte meg az Öveges József Emlékversenyt. 1994. november 12-én Szlovákiából négy magyar tannyelvű, és az ország 45 középiskolájának 56, két-két elsőből és másodikosból álló csapata vett részt e nemes versengésben. A versenyzők egy része Ádámné Dúcz Vilma tanárnő vezetésével olyan fizikai kísérleteket végezhetek el, amelyeket Öveges professzor népszerűsített, a többiek

pedig az annak idején az ország apraja-nagyja által közkedvelt Tanár Úr televíziós előadásából nézhettek meg összeállítást. A hagyományos megemlékezésen Ádám Árpád igazgatóhelyettes méltatta azt a kiváló tanárt, embert, tudóst, aki 12 éven át volt a tatai piarista gimnázium tanára. A versenyzők nevében az előző évi győztes, a budapesti Árpád Gimnázium tanulói helyeztek el koszorút Öveges József emléktáblájánál. Ezt követően kétszr egyórás versenyen három matematika, illetve három fizika feladatot kellett megoldaniuk a diákoknak, ahol minden feladat helyes megoldása 10 pontot ért. Amíg a tanárok a dolgozatokat javították, a versenyzőkkel az ELTE docense, Gnädig Péter érdekes fizikai problémákat oldatott meg. Végül a kitűzött feladatok megoldásainak ismertetése után Tóth András, a tatai gimnázium igazgatója értékelte a versenyt, átadta a nyerteseknek a jutalmat és kihirdette az eredményeket.

A verseny fizika feladatai

F/1. Kétdudott, hogy a horgászok és a vadászok is fületleni szoktak, mikor élményeiket másoknak mesélik. Állapítsd meg, az alábbi történetből mennyi lehet az igazság és mennyi a füllentés! Egy felszerelésével együtt 84 kg-os horgász a következőket meséli: „Egy pontosan egy köbméteres úszó jégtáblán állva horgásztam a tatai tavak egyikén, amikor egy óriási harcsát fogtam. Magam mellé helyeztem a szádba, és az egyébként jégmentes tavon óvatosan kieveztem a partra. Otthon pontosan lemértem: 18 kg 90 dekás volt a hal.”

F/2. A kerékpáros versenypálya épülete autógumi belsőjéhez (tórusz) hasonlít. A 360 m hosszú, kör alakú pályán pontosan egy kört kell megtenni a lehető legyorsabban. A verseny lebonyolítása a következő: a versenyző már valamilyen sebességgel érkezik a rajtvonalhoz. Abban a pillanatban, amikor a sisakján levő érzékelő a startvonalhoz érkezik, egy automata szerkezet eldörrenti a rajtpisztolt a kerékpáros mellett. Az egyik kerékpáros 30 m/s állandó nagyságú sebességgel tette meg a kört. Ugyanakkor tételezzük fel, hogy a pisztoly hangja is gyengítetlenül ugyanazon az útvonalon körülöz 330 m/s sebességgel. Hányszor hallja a kerékpáros a pisztoly hangját a verseny alatt?

F/3. Két fegyenc szőkné készül a börtönből. Tudják, hogy cellájuk északi fala az erdővel határos. Ezen a falon akarnak éjszaka nyílást bontani a szabadba. Nem tudják azonban eldönteni, melyik az északi fal, mert nincs olyan ablak, amelyen át a szabadba láthatnának. A két fapriccsen kívül csak egy öreg vasradiátor van a cellában. Egyszer csak egyiküknek eszébe jut, hogy a magával hozott varrótűt otthon egy patkómágnésről kellett leszednie, tehát annak mágnesesnek kell lennie. Gondolkodni kezdtek, ezzel a kis tüvel most hogyan állapítsák meg, merrre van észak? Úgy látszik, ez megoldható feladat, mert másnap a fegyörök hűlt helyüket találták a cellában. Hogyan csinálták?

A verseny matematika feladatai

M/1. Béni megszokott tempójával, 20 km/h-val kerékpározott a folyóval párhuzamos töltésen, mikor észrevette, hogy egy uszály épp eltűnik a folyóparti 100 m hosszú fasor túlsó végénél a fák mögött. Másfél percig nem láthatta az uszályt a fáktól, ám miután a fasort elhagyta és visszanézett, ismét feltűnt, most már az egész hajó. Béni egy korábbi megfigyeléséből tudta, hogy az uszályok 10 km/h sebességgel közlekednek ezen a szakoszon. Hol helyezkedik el a fasor az uszály útvonala és a töltés között?

M/2. Az öttagú családban (2 gyerek, anya, apa, nagymama) a következő beszélgetés zajlik e dolgozatod írásával egy időben:

Ádámka:

– Nagymama, adj 2 forintot a nyugdíjadból!

Évike:

– Persze, mert öregebb vagy egy órával, neked mindent lehet!

Anya:

– Ne nyafogjatok, inkább örüljetek!

Apa:

– Például annak, hogy négyünk korának összege egyenlő a nagymama korával!

Nagymama:

– És annak, hogy mindenki életkora prímszám.

Megjegyzés:

A családban mindenki rettenetesen okos és nem hazudik.

Mondjuk mega két gyerek születési dátumát nap pontossággal! (év, hónap, nap)

M/3. Egy 78 cm hosszú, 49 dm széles, 21 dm magas szobában 1275 méhecske repdes.

Mutasd meg, hogy van olyan 5 dm sugarú, gömb alakú térrész, amelyben legalább három méhecske van!

A XV. Öveges József Emlékverseny összesített eredménye

1. Berki Csaba

Teleki Blanka Gimnázium, Székesfehérvár

Fizika tanára: Ponácz Ferenc

Matematika tanára: Horváth Gábor, Ponácz Ferenc

2. Sragner László

Révai Miklós Gimnázium, Győr

Fizika tanára: Székely László

Matematika tanára: Nagy Róbert

3. Szabó Jácint

Révai Miklós Gimnázium, Győr

Fizika tanára: Székely László

Matematika tanára: Szabó Rudolfné

4. Nyakas Péter

Zrínyi Miklós Gimnázium, Zalaegerszeg

Fizika tanára: Vadvári Tibor

Matematika tanára: Horváth Attila, Vadvári Tibor

5. Jakabfy Tamás

Zrínyi Miklós Gimnázium, Zalaegerszeg

Fizika tanára: Vadvári Tibor

Matematika tanára: Horváth Attila, Vadvári Tibor

6. Kun Gábor

Piarista Gimnázium, Budapest

Matematika tanára: Albert András

6. Schäffer Krisztián

Bárdos László Gimnázium, Tatabánya

Fizika tanára: Hermann Henrik

Matematika tanára: Drahos Róbert

A XV. Öveges József Emlékverseny iskolák közötti pontversenyének eredménye

1. Révai Miklós Gimnázium, Győr 140 pont

2. Zrínyi Miklós Gimnázium, Zalaegerszeg 128 pont

3. Teleki Blanka Gimnázium, Székesfehérvár 125 pont

4. Révai Miklós Gimnázium, Győr 109 pont

5. Bencés Gimnázium, Pannonhalma 106 pont

6. Árpád Gimnázium, Budapest 1. 99 pont

7. Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimn. és Kollégium 95 pont

8. Berzsényi Dániel Gimnázium, Budapest 94 pont

9. Petőfi Sándor Gimn. és Gépészeti Szki., Aszód 93 pont